

**UCHWAŁA NR 258.XXIV.2020
RADY MIEJSKIEJ JELENIEJ GÓRY**

z dnia 29 października 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Jelenia Góra na lata 2021 - 2025

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713), art. 6 ust. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) oraz art. 92 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Jelenia Góra na lata 2021 – 2025, zwany dalej Programem, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Prezydenta Miasta Jeleniej Góry do składania Radzie Miejskiej corocznych sprawozdań z wykonywania Programu do 31 marca następnego roku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej

Rafał Piotr Szymański

Załącznik
do uchwały nr 258.XXIV.2020
Rady Miejskiej Jeleniej Góry
z dnia 29 października 2020 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
DLA MIASTA JELENIA GÓRA
NA LATA 2021-2025**

Jelenia Góra, 2020 rok

I. Wstęp.

Problemem społecznym, który w ostatnich latach narasta w polskiej rzeczywistości jest niewątpliwie przemoc. W związku z tym, jednym z priorytetów w polityce społecznej staje się przeciwdziałanie tego typu zjawisku.

Występowanie przemocy w rodzinie zaburza funkcjonowanie systemu rodzinnego, niszczy poczucie godności, szacunku i zaufania, jednocześnie naruszając prawa człowieka. Nie bez powodu problematyka ta stała się przedmiotem bardzo intensywnych badań, ale także oddziaływań terapeutycznych i profilaktycznych. Problem przemocy dotyczy wszystkich kultur i sfer społecznych, niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego, wyznania. Oszacowanie rzeczywistych jej rozmiarów jest zadaniem trudnym ze względu na fakt, że osoby krzywdzone często nie informują policji lub wymiaru sprawiedliwości. Przyczyny ukrywania przemocy są bardzo różnorodne i zależą od wielu czynników, chociażby z obawy przed niewłaściwym potraktowaniem, z braku wiary w skuteczność interwencji, wstydu czy niechęci ujawnienia prywatnych spraw. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny, której dotyczy problem przemocy, wymaga zaangażowania i podjęcia kompleksowych oddziaływań wobec wszystkich członków rodziny. Mowa tutaj zarówno o osobach doświadczających przemocy, jak również osobach stosujących przemoc. Szczególnie istotna jest edukacja i uświadamianie społeczności lokalnej, jakie są mechanizmy przemocy i sposoby reagowania w przypadku jej wystąpienia. Każdy zgłoszony przypadek przemocy jest wyrażeniem braku przyzwolenia na nią i stanowi potwierdzenie, że jest ona przestępstwem.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, kierunkuje zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy i określa zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz wobec jej sprawców.

Niniejszy Program został opracowany na podstawie następujących przepisów prawnych:

1. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
2. ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowywaniu w trzeźwości

i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

4. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

II. Definicje przemocy

Według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definicję **przemocy w rodzinie** należy rozumieć jako „*jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

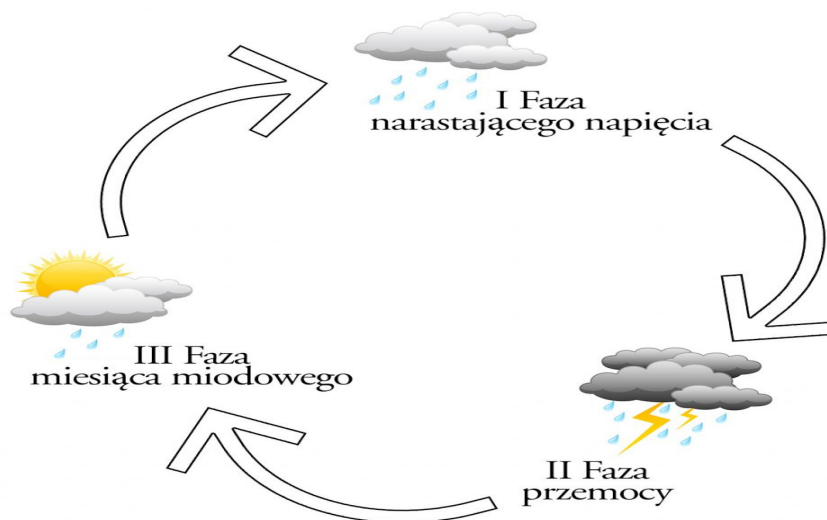
Wyróżnia się pięć rodzajów przemocy domowej:

1. **fizyczna** - jest to zachowanie powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz, tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;
2. **psychiczna** - jest najmniej widoczną formą przemocy i jednocześnie najtrudniejszą do wykrycia. Objawia się słownymi atakami, np.: obrażanie, wyzywanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Obejmuje ona również izolację, ograniczanie snu i pożywienia;
3. **seksualna** - polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić;
4. **ekonomiczna** - polega na ograniczaniu swobody w dysponowaniu pieniędzmi, kontroli wydatków;
5. **zaniedbanie** - naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich. Jest to forma przemocy obejmująca zachowania takie jak: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb.

Analizując problem przemocy należałoby wspomnieć, iż są to zdarzenia cykliczne. Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

1. **faza narastania napięcia** - cechuje się wzrostem napięcia, drażliwością i poirytowaniem ze strony partnera. Każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, a drobny szczegół jest pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury;
2. **faza ostrej przemocy** - cechuje się tym, że napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust. Wpada on w szal, a jego zachowanie staje się gwałtowne i pełne gniewnych wybuchów;
3. **faza miodowego miesiąca** - fazę tą cechuje diametralna zmiana zachowania partnera. Zdaje on sobie sprawę z tego, że przekroczył granice i zaczyna przepraszać za swoje czyny oraz obiecuje, że to co zrobił nie powtórzy się.

Graficzny wykres faz cyklu przemocy.

III. Charakterystyka zjawiska przemocy w Mieście Jelenia Góra na podstawie danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy jest **Zespół Interdyscyplinarny**, który rozpoczął swoją działalność w dniu 12 grudnia 2011 r. zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Uchwałą Rady Miejskiej Jeleniej Góry

Nr 131.XVII.2011 z dnia 6 września 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Zjawisko przemocy w rodzinie można przedstawić w oparciu o liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A”. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, placówek oświatowych i ochrony zdrowia w sytuacji podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie. W oparciu o zasadę współpracy ww. przedstawiciele przekazują informacje o podjętych działaniach Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Dla lepszego zobrazowania skali zjawiska przedstawiono w poniższej tabeli liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Kart-A” w Mieście Jelenia Góra.

Liczba wszczętych przez uprawnione instytucje i służby procedur „Niebieskie Karty” (formularz Niebieska Karta-A) w latach 2017-2019.

Liczba wszczętych procedur przez poszczególne instytucje:	2017	2018	2019	Razem
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	56	31	42	129
Policja	202	178	156	536
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0
Oświata	5	4	3	12
Ochrona zdrowia	0	1	0	1
Razem	263	214	201	678

Z zamieszczonego powyżej zestawienia wynika, że największą ilość formularzy „Niebieska Karta-A”, w latach 2017-2019 zostało wypełnionych przez funkcjonariuszy Policji, następnie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje **grupy robocze** w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

1. opracowanie indywidualnego planu pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych;
2. udzielanie pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. podejmowanie działań w stosunku do osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania tego rodzaju zachowań;
4. rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

Osoby doznające przemocy oraz osoby stosujące przemoc w rodzinie mogą korzystać z oferty wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oferowanego przez instytucje. Natomiast osoby stosujące przemoc mają dodatkowo możliwość zmiany zachowania, postaw, przekonań poprzez udział w programach edukacyjno-korekcyjnych. Przedstawione dane wskazują na wyraźną potrzebę funkcjonowania grup roboczych oraz podejmowania interwencji i pomocowych oddziaływań wobec rodzin z problemem przemocy. Skala problemów z jakimi stykają się członkowie Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych wymaga interdyscyplinarnego podejścia z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb konkretnej rodziny. Współpraca specjalistów z różnych dziedzin gwarantuje kompleksową pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy i daje szansę rozwiązania i zatrzymania przemocy.

IV. Założenia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”

Każda forma przemocy w rodzinie powoduje negatywne skutki zdrowotne, emocjonalne i społeczne. Rozmiary i szkodliwość tego zjawiska są trudne do zdiagnozowania i wymagają interdyscyplinarnego podejścia poszczególnych instytucji. Dane statystyczne jeleniogórskiego Zespołu Interdyscyplinarnego pokazują, że zjawiska przemocowe stają się stałym elementem naszego życia społecznego.

W związku z tym najważniejszym i priorytetowym zadaniem Programu powinny być działania zmierzające do zmiany postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy. Niniejszy Program zakładający interdyscyplinarne podejście instytucji pomocowych przyczyni się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących zjawisk patologicznych.

V. Analiza SWOT „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Gotowość do współpracy instytucji i organizacji działających na terenie Miasta. • Wyspecjalizowana kadra specjalistów (przedstawiciele instytucji i organizacji) zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie. • Duże zainteresowanie podnoszeniem kwalifikacji oraz nabywaniem umiejętności przez służby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy. • Rosnąca świadomość problemu przemocy w rodzinie wśród podmiotów, w tym organizacji pozarządowych. • Prowadzenie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczający przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi. • Niewystarczająca liczba szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych oraz grup zawodowych zajmujących się pomocą osobom doznającym przemocy oraz osobom stosującym przemoc w rodzinie. • Brak grup terapeutycznych dla osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc w rodzinie. • Trudności w trwałym odizolowaniu sprawców przemocy od ofiar. • Wypalenie zawodowe kadry zajmującej się problematyką przemocy w rodzinie.

SZANSE

- Zmiany prawne umożliwiające efektywniejsze przeciwdziałanie przemocy w rodzinie mające na celu poprawę skuteczności ochrony ofiar przemocy oraz ułatwianie izolacji sprawców przemocy od ofiar.
- Zmiany legislacyjne mające na celu przymusowe kierowanie przez sądy sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
- Kampanie informacyjne i programy edukacyjne wpływające na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemów związanych z przemocą w rodzinie.
- Wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- Możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZAGROŻENIA

- Wzrastająca ilość osób dotkniętych przemocą.
- Problem uzależnień w rodzinie.
- Bierność świadków przemocy domowej.
- Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną.
- Niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych (np. zakaz zbliżania się do ofiary, nakaz opuszczenia lokalu, zobowiązanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych).
- Brak warunków do wykonania egzekucji eksmisji wobec sprawców przemocy.
- Niski poziom zaufania do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

VI. Cel Programu

Nadrzędnym celem Programu jest ograniczenie skali zjawiska występowania przemocy w rodzinie oraz ochrona osób doświadczających przemocy w rodzinie w Mieście Jelenia Góra.

Cel I – szczegółowy

Zwiększenie świadomości społecznej i zaangażowania społeczeństwa w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych.

Zadania do realizacji:

1. Opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Jeleniej Góry.
2. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Edukacja dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
4. Opracowanie i dystrybucja broszur oraz materiałów edukacyjnych.
5. Współpraca i promowanie w mediach działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zakładane rezultaty:

1. Rozpoznanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Jelenia Góra.
2. Zwiększenie wiedzy i uwrażliwienie mieszkańców Jeleniej Góry na zjawisko przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych u rodziców.

Wskaźniki:

1. Liczba przeprowadzanych kampanii.
2. Liczba uczestników działań profilaktyczno-edukacyjnych.
3. Liczba rozpropagowanych materiałów informacyjnych.
4. Liczba zamieszczonych w mediach publikacji promujących przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel II – szczegółowy

Zwiększenie skuteczności/dostępności kompleksowej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Zadania do realizacji:

1. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Rozpowszechnienie i zapewnienie dostępu do bezpłatnej, kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, m.in: psychologicznej, prawnej, socjalnej, pedagogicznej.
3. Upowszechnienie informacji o dostępie do bezpłatnego badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie.
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodku interwencji kryzysowej.
5. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Zakładane rezultaty:

1. Zapewnienie bezpiecznego miejsca schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie kompleksowej pomocy specjalistycznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

1. Liczba osób, które skorzystały z pomocy specjalistów.
2. Liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
3. Liczba osób, którym zapewniono schronienie.

Cel III – szczegółowy

Zwiększenie skuteczności działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadania do realizacji:

1. Realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
2. Wnioskowanie/kierowanie do placówek leczenia odwykowego.
3. Zwiększenie dostępności do bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej.

Zakładane rezultaty:

1. Wzmocnienie i podtrzymanie motywacji do uczestnictwa sprawców przemocy w rodzinie w programach korekcyjno-edukacyjnych.
2. Wzrost świadomości konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

1. Liczba osób uczestniczących w warsztatach korekcyjno-edukacyjnych.
2. Liczba osób, które ukończyły program.
3. Liczba osób skierowanych do placówek leczenia odwykowego lub na terapię.

Cel IV – szczegółowy

Podnoszenie kompetencji służb, przedstawicieli podmiotów zajmujących się realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania do realizacji:

1. Organizowanie szkoleń przeciw wypaleniu zawodowemu dla specjalistów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Opracowanie materiałów edukacyjnych i informacyjnych z zakresu postępowania w sytuacjach przemocy w rodzinie.
3. Organizowanie superwizji dla specjalistów.

Zakładane rezultaty:

1. Podniesienie umiejętności i poszerzenie wiedzy pracowników instytucji i organizacji uczestniczących w realizacji Programu.
2. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i doskonalenie własnego warsztatu pracy.

Wskaźniki:

1. Liczba opracowanych materiałów edukacyjnych.
2. Liczba osób uczestniczących w superwizji.
3. Liczba zrealizowanych szkoleń dla specjalistów.
4. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach i konferencjach dotyczących problematyki przemocy w rodzinie.

VII. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

1. osób doświadczających przemocy w rodzinie;
2. osób stosujących przemoc w rodzinie;
3. świadków przemocy w rodzinie;
4. mieszkańców Miasta Jeleniej Góry.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem realizacji działań ujętych w „Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Jelenia Góra na lata 2021- 2025” będzie wydział merytoryczny Urzędu Miasta Jelenia Góra wskazany w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miasta Jelenia Góra.

Wskazane w Programie instytucje i organizacje co roku do 31 stycznia prześlą informacje w zakresie zrealizowanych zadań w wersji papierowej i elektronicznej. Program będzie monitorowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, który sporządzi corocznie do 28 lutego sprawozdanie z wykonania zadań w oparciu o wskaźniki realizacji Programu.

IX. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu są środki własne budżetu Miasta Jelenia Góra oraz dotacje celowe.